

BOSNA I HERCEGOVINA

Brčko distrikt BiH

SKUPŠTINA

ZAKONODAVNO POVJERENSTVO

ZAKONODAVNA KOMISIJA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Брчко дистрикт БиХ

СКУПШТИНА

ЗАКОНОДАВНА КОМИСИЈА

Mladena Maglova 2, 76100 Brčko distrikt BiH, telefon i faks: 049/215-516

Младена Маглова 2, 76100 Брчко дистрикт БиХ, тел. и факс: 049/215-516

Na temelju članka 8 Zakona o Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 1/00 i 17/04) i Odluke o davanju ovlasti Zakonodavnom povjerenstvu Skupštine Brčko distrikta BiH, broj: 01-02-218/17 od 13. 9. 2017. godine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 35/17), Zakonodavno povjerenstvo Skupštine Brčko distrikta BiH na 79. sjednici održanoj 27.3.2024. godine utvrdilo je pročišćeni tekst Zakona o zaštiti prirode (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 24/04) s izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 1/05, 19/07 i 9/09).

Broj: 01.3-02-1728/24
Brčko, 27.3.2024. godine

**PREDSJEDATELJ
ZAKONODAVNOG POVJERENSTVA
Ljubiša Lukić**

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE (PROČIŠĆENI TEKST)

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1

Ovim zakonom uređuje se obnova, zaštita, očuvanje i održivi razvoj pejzaža, prirodnih područja, biljaka, životinja i njihovih staništa, zemljišta, minerala i fosila i drugih sastavnica prirode, koje čine dio životnog okoliša, na način i prema uvjetima utvrđenim ovim zakonom.

Članak 2

Odredbe Zakona o zaštiti životnog okoliša koje nisu u suprotnosti s odredbama ovoga zakona primjenjivat će se na odnose definirane ovim zakonom.

Odredbe koje su propisane Zakonom o zaštiti životnog okoliša, a nisu definirane u ovom zakonu ili nekom drugom posebnom zakonu, primjenjivat će se u oblasti zaštite prirode.

Posebni zakoni

Članak 3

Zaštita voda, zraka, šuma i ostalih dijelova prirode biti će propisana posebnim zakonima.

Odredbe ovoga zakona koje su u suprotnosti s odredbama posebnih zakona neće se primjenjivati.

Odredbe ovoga zakona kojima se regulira veći stupanj zaštite od one koja je propisana u odredbama posebnog zakona primjenjivat će se sukladno ovom zakonu.

Odredbe ovog zakona ili odredbe Zakona o zaštiti životnog okoliša primjenjivat će se na zaštitu onih dijelova prirode koji nisu regulirani posebnim zakonom.

Ciljevi zakona

Članak 4

Mjerama propisanim ovim zakonom stvorit će se osnovni uvjeti za zaštitu prirode i održivi razvoj prirode i životnog okoliša, a osobito:

- obnova, zaštita, očuvanje i održiva uporaba ekološke ravnoteže u prirodi;
- obnova, zaštita, očuvanje i održiva uporaba obnovljenih prirodnih resursa;
- obnova, zaštita, očuvanje i održiva uporaba prirode i revitalizacije oštećenih područja i dijelova prirode;
- uspostavljanje sustava za planiranje, upravljanje, informiranje i financiranje zaštite prirode;
- uspostavljanje međuentitetske i međunarodne suradnje u domenu zaštite prirode;
- udio javnosti u oblasti zaštite prirode;
- realizacija ciljeva propisanih u Politici o zaštiti prirode;
- potrebno usklađivanje ekonomskih i društvenih razvojnih planova i projekata s održavanjem svih postojećih obnovljenih prirodnih resursa;
- smanjenje uporabe, opterećenja i onečišćenja vrsta (životinja, biljaka, gljiva) i njihovih staništa.

Primjena zakona

Članak 5

Odredbe ovoga zakona primjenjuju se na pravne, fizičke osobe i asocijacije koje mogu biti nositelji prava i obveza po odredbama ovoga zakona, na teritoriju Brčko distrikta BiH.

II. DEFINICIJE

Definicije

Članak 6

Izrazi rabljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- «biološka raznolikost» - raznolikost među živim organizmima iz svih izvora, uključujući, između ostalog, kopnene i druge vodene ekosustave i ekološke komplekse kojima pripadaju. Ovo uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta i ekosustava;
- «vrste prirodnih staništa iz Crvene knjige» - prirodna staništa koja se nalaze u Brčko distriktu BiH kojima prijeti opasnost od nestanka u njihovom prirodnom području; ili
- imaju mali prirodni obim rasprostiranja nakon regresije ili zbog njihovog prirodno ograničenog područja; ili
- predstavljaju primjere iznimne vrijednosti koji su tipični za mediteransko i kontinentalno biozemljopisno područje;
- «vrste iz Crvene knjige» - vrste koje:

- a) **izumiru ili izumiru u divljini** – vrste za koje ne postoji uvjerljiv dokaz da su izumrle ili je poznato da samo preživljavaju ili su u zatočeništvu;
- b) **«ugrožene vrste»**:
 - vrste kojima prijete opasnost od izumiranja cijele vrste ili njenog velikog djela iz njihovog prirodnog obima,
 - vrste kojima prijete opasnost od smanjenja broja zbog jednog ili nekoliko uzročnih čimbenika;
- c) **«osjetljive vrste»** - vrste za koje se pretpostavlja da će najvjerojatnije biti u kategoriji ugroženih vrsta u bliskoj budućnosti ako uzročni čimbenici nastave djelovati; ili
- d) **«rijetke vrste»** - koje imaju jednu ili više populacija s malim brojem individua i koje nisu trenutačno ugrožene ili osjetljive, ali je njihov opstanak rizičan. Vrste se nalaze unutar ograničenih zemljopisnih područja ili su razasute izvan njih; ili
- e) **«endemične vrste»** - zahtijevaju posebnu pozornost zbog specifične prirode njihovih staništa i/ili potencijalnog utjecaja istraživanja njihovih staništa i/ili potencijalnog utjecaja istraživanja njihovog stanja;
- f) **«nedostatak podataka»** - znači nedostatak adekvatne informacije da bi se napravila direktna ili indirektna procjena rizika od izumiranja na osnovi distribucije populacije i/ili njenog stanja;
- «vrste»** - svaka vrsta, podvrsta, ili zemljopisno odvojena populacija, osobito bilo koja vrsta životinja ili biljaka, bez obzira da li je živa ili mrtva, bilo koji lako prepoznatljivi dio nastao iz toga;
- «vrste prirodnih staništa koje su od interesa za zajednicu»** - prirodna staništa koja se nalaze na teritoriju Brčko distrikta BiH i navedena su u Direktivi Europske unije o staništima;
- «vrste koje su od interesa za zajednicu»** - vrste koje se nalaze na teritoriju Brčko distrikta BiH i spomenute su u Direktivi Europske unije (EU) o staništima kao «vrste koje su od interesa za zajednicu» ili u Direktivi Europske unije o pticama u Aneksu I (uključujući one vrste iz Crvene knjige);
- «Direktiva o pticama»** - Direktiva Vijeća Europske unije 79/409/EEC od 2. travnja 1979. godine o očuvanju divljih ptica;
- «Direktiva o staništima»** - Direktiva Vijeća Europske unije 92/43/EEC od 21. svibnja 1992. godine o očuvanju prirodnih staništa i divlje flore i faune;
- «ekološka mreža»** - biološka veza prirodnih i približno prirodnih područja, zaštićenih prirodnih područja i njihovih tampon zona koje su osigurane «ekološkim koridorom», koje predstavljaju bilo koji ekološki prolaz sastavljen od prirodnih i približno prirodnih područja i prolaza koji osiguravaju ili podržavaju ekološku vezu između udaljenih teritorija;
- «živi organizmi»** - vrste, podvrste i varijeteti (u daljnjem tekstu: vrste) mikroorganizama, gljiva, biljaka i životinja;
- «zaštita prirode»** - djelatnosti i mjere koje imaju za cilj sprječavanje štetnih aktivnosti, oštećenja ili onečišćenja prirode, smanjenje ili eliminiranje nastale štete, i obnova prirode i dovođenje u prvobitno stanje;
- «informacije o zaštiti prirode»** - svaka informacija dana pismenim, vizualnim i elektronskim putem o stanju prirode ili čimbenicima prirode;
- «komponenta prirode»** - elementi prirode, kao što su flora i fauna, živi organizmi i njihov prirodni (ekološki) sustav(i), biološka raznolikost (ili njene sastavnice), zemljište, pejzaž, vještački životni okoliš, prirodna dobra, i uzajamno djelovanje ovih elemenata;
- «održivi razvoj»** - sustav društvenih i ekonomskih uvjeta i aktivnosti, koje štite divlje vrste i vještački životni okoliš za sadašnje i buduće generacije, korištenje prirodnih resursa na

ekonomičan i prikladan način u pogledu očuvanja ekosustava, i osiguranje poboljšanja kvalitete života i očuvanje biološko-kulturne raznolikosti u dugoročnom razdoblju s aspekta ekosustava kao cjeline;

«**održiva uporaba**» - uporaba elemenata prirode na način i na stupnju koji ne iscrpljuje njihove regenerativne sposobnosti ili dovodi do smanjenja prirodnih resursa i biološke raznolikosti, i stoga održava njihov urođeni potencijal za zadovoljenje zahtjeva i potreba sadašnjih i budućih generacija;

«**oštećenje prirode**» - oštećenje prirode ili njenih sastavnica u obliku bilo koje promjene ili zagađivanje prirode ili uporaba prirode do stupnja kada ne postoji mogućnost obnove oštećene prirode, i vraćanja u prirodno ili prvobitno stanje (kvalitetu), što ima negativan utjecaj na floru i faunu;

«**očuvanje stanja prirodnih staništa**» - ukupan zbir aktivnosti koje imaju utjecaj na prirodno stanište i njegove tipične vrste i mogu utjecati na njegovu dugoročnu distribuciju, strukturu i funkciju kao i na dugoročni opstanak njegove vrste unutar teritorija Brčko distrikta BiH.

Očuvanje stanja prirodnog staništa će se smatrati «prihvatljivim» kada:

- njegov prirodni obim i područje koje pokriva unutar tog obima je stabilno ili se povećava,
- postoje specifične strukture i funkcije koje su nužne za dugoročno održavanje i vjerojatno će nastaviti postojati u bliskoj budućnosti, i kada je očuvanje stanja tipičnih vrsta povoljno (pogledati «očuvanje stanja vrsta»);

«**približno prirodni uvjeti**» - uvjeti staništa, pejzaža (i njihovih sastavnica) ili njihovih zajednica na čiji razvitak značajno utječe čovjek (stvaranje uvjeta koji su slični prirodnim), tako da se njima uglavnom događaju procesi samoregulacije i oni nisu sposobni preživjeti bez izravnog ljudskog posredovanja;

«**pejzaž**» - ograničeno područje Zemljine površine koje sadrži određene strukture i karakteristike, specifične divlje vrste i prirodne sustave zajedno sa specifičnim karakteristikama kulturnog nasljeđa, gdje zajedno egzistiraju i uzajamno djeluju sile prirode i elementi vještačkog životnog okoliša;

«**prirodni uvjeti**» - uvjeti staništa, pejzaža i zajednica na čiji razvoj čovjek nema nikakvog ili ima neznatan utjecaj (s iznimkom rekonstrukcije) i kao posljedica toga, u njima se uglavnom događaju procesi samoregulacije;

«**prirodni sustav**» ili «**ekosustav**» (ekološki sustav) – prirodna jedinica živih organizama koja se dinamično mijenja i zajednice tih organizama i abiotički životni okoliš;

«**prirodni resursi**» - sastavnice prirode ili određeni sastavni dijelovi nastali iz toga koji se mogu rabiti za zadovoljenje potreba društva, s iznimkom vještačkog životnog okoliša;

«**prirodno područje**» - bilo koje područje s karakteristikama približno prirodnih uvjeta;

«**područje osjetljive životnog okoliša**» - svako pretjerano kultivirano područje gdje se primjenjuju prirodno prihvatljive metode kultiviranja i koja su pogodna da budu proglašena zaštićenim sukladno ovom zakonu;

«**stanište**» ili «**prirodno stanište**» - kopneno ili vodeno područje koje se razlikuje po zemljopisnim, abiotičkim i biotičkim karakteristikama, bez obzira da li je u potpunosti prirodno ili približno prirodno, koje sadrži odgovarajuće uvjete za život određenog organizma, njegove populacije ili zajednice organizama unutar prirodnog sustava gdje postoje svi ekološki uvjeti nužni za njihov razvoj, opstanak i razmnožavanje;

«**stanje očuvanja vrsta**» - ukupan zbir aktivnosti koje imaju utjecaj na vrstu i mogu utjecati na njihovu dugoročnu distribuciju i izumiranje populacije unutar teritorija Brčko distrikta BiH.

Očuvanje stanja će se smatrati «prihvatljivim» kada:

- porodici o rastu populacije vrste pokazuju da se održavaju same na dugoročnoj osnovi koja je održiva komponenta prirodnih staništa,
- prirodni obim vrsta nije ni smanjen niti će vjerojatno biti smanjen u bliskoj budućnosti,
- postoji, i vjerojatno će postojati, dovoljno veliko stanište koje će održavati njihovu populaciju na dugoročnoj osnovi;

«**upravljanje zaštitom prirode**» - svaka aktivnost koja ima za cilj istraživanje, vođenje registara, regulaciju, očuvanje, čuvanje, održavanje, izlaganje ili sanaciju zaštićenih pejzaža, vrsta, minerala ili područja;

«**čimbenici prirode**» - supstance, djelatnosti i mjere, ugovori o upravljanju ili zaštiti, politike, zakonski propisi, planovi i programi, koji imaju utjecaj ili će vjerojatno imati utjecaj na elemente prirode unutar važenja ovoga zakona i profitabilne i druge ekonomske analize i pretpostavke koje se rabe tijekom procesa donošenja odluka.

III. OSNOVNA NAČELA

Načelo suradnje

Članak 7

Sve pravne ili fizičke osobe kao i druge organizacije dužne su štiti prirodu, pri čemu su dužne međusobno surađivati u sprječavanju djelatnosti koje mogu ugroziti ili oštetiti prirodu, ublažavaju svaku takvu štetu, eliminiraju posljedice takve štete i obnavljaju oštećenu prirodu i dovode je u stanje u kojem je bila prije pojave štete.

Načelo održivosti

Članak 8

Eksploatacija divljih vrsta, minerala i područja s prirodnim ili približno prirodnim karakteristikama može se vršiti samo do stupanja na kojem se njihova biološka raznolikost, ispravno funkcioniranje osnovnih prirodnih sustava i procesa u tim sustavima može održavati.

Intervencije

Članak 9

Interesi očuvanja prirode će biti uzeti u obzir tijekom utvrđivanja strategije ekonomskog razvoja, prostornog planiranja i primjene mjera koje provode organi vlasti.

U slučaju pojave štete ili oštećenja prirode, prioritet će biti otklanjanje takve štete ili oštećenja na izvoru.

Načelo «zagađivač plaća»

Članak 10

Zagađivači i korisnici su dužni platiti troškove, poreze, pristojbe i drugo za zagađivanje ili uporaba prirode ili prirodnih resursa (ili drugih sastavnica), za izvođenje bilo kojih aktivnosti ako one prouzrokuju ili će vjerojatno prouzrokovati štetu u prirodi.

Načelo naobrazbe i poduke

Članak 11

Podizanje svijesti o primjeni zakona i drugih propisa o zaštiti prirode se postiže naobrazbom i podukom javnosti.

Načelo prevencije

Članak 12

Kod aktivnosti koje mogu imati značajan utjecaj na prirodu ili predstavljaju veliku opasnost ili nepopravljivu štetu, nedostatak znanstvene sigurnosti neće se rabiti kao razlog za odlaganje ekonomskih mjera da bi se spriječila šteta u prirodi.

Načelo predostrožnosti

Članak 13

Organi uprave, javnosti i gospodarski subjekti dužni su obratiti posebnu pozornost na:

- održivi razvoj dok provode djelatnosti kao što su ekonomska uporaba obnovljivih i neobnovljivih resursa,
- sprečavanje štete i opasnosti po zdravlje ljudi,
- smanjenje štete, opasnosti i opterećenja prirode.

IV. INFORMATIVNI SUSTAV I SVIJEŠT JAVNOSTI

Članak 14

Podzakonskim aktom propisat će se uspostavljanje i upravljanje informativnim sustavom za zaštitu prirode i vršenje monitoringa (u daljnjem tekstu: informativni sustav).

Podzakonskim aktom iz stavka 1 ovoga članka propisat će se pitanja praćenja, prikupljanja, registriranja i analiziranja podataka, činjenica i drugih relevantnih informacija o stanju i uporabi prirode i mjerama poduzetim od strane organa uprave, poduzeća i drugih organizacija.

Izvješće o stanju prirode ovlašteni odjel jednom godišnje dostavlja Vladi Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: Vlada).

Informativni sustav i praćenje utječe na kadrovsko jačanje i udio javnosti u provođenju ovoga zakona.

V. PLANIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Strategija zaštite prirode

Članak 15

Strategija zaštite prirode Brčko distrikta BiH uređuje zadatke i politiku zaštite prirode i biološke raznolikosti, osigurava nadzor i zaštitu drugih dijelova prirodnog nasljeđa.

Strategija iz stavka 1 ovoga članka sadrži posebice:

1. opći opis prirodnih područja u zemlji i djelatnosti koje su bitne za zaštitu i očuvanja biološke raznolikosti;
2. opće zahtjeve kao i odjeljenske i međudjeljenske zadatke za zaštitu i očuvanje prirodnih područja, pejzaža i drugih vrijednosti (vrsta, staništa, minerala, fosila);
3. dugoročne i srednjoročne zadatke zaštite i očuvanja zaštićenih vrsta, minerala i područja i određivanje novih zaštićenih područja;
4. dugoročne i srednjoročne zadatke za uspostavljanje i održavanja ekološke mreže i ekoloških (zelenih) koridora;
5. dugoročne i srednjoročne zadatke održavanja područja osjetljivog životnog okoliša (ESA) i sustava;
6. sustav uvjeta i principa najvažnijih mjera iz točke 1-5 ovoga stavka;
7. dugoročne i srednjoročne programe za istraživanja, razvoj, obrazovne i demonstrativne zadatke i popularizaciju zaštite i očuvanja prirode;
8. planirane izvore financiranja;

9. principe za uspostavljanje i funkcioniranje sustava za promatranje, prikupljanje podataka, registraciju i procjenu pejzaža, vrsta minerala i područja s prirodnim ili približno prirodnim karakteristikama.

Strategija mora biti u suglasnosti s međuentitetskim programom zaštite životnog okoliša, odnosno biti njen sastavni dio.

Ovlašteni odjel donosi plan zaštite prirode, čiji sadržaj mora biti sukladan stavku 2 točke 1 - 7 ovoga članka i sa strategijom o zaštiti prirode. Ovaj plan zaštite prirode se podnosi Vladi.

Članak 16

Strategiju zaštite prirode na razdoblje od deset godina donosi Skupština Brčko distrikta BiH na prijedlog gradonačelnika, a prethodno odobrenog od Vlade.

Vlada donosi Plan implementacije strategije zaštite prirode.

VI. MJERODAVNOST

Članak 17

Poslove u oblasti zaštite prirode vrši ovlašteni odjel Vlade.

Članak 18

Poslove u oblasti zaštite prirode iz mjerodavnosti Distrikta vrši ovlašteni odjel, koji je dužan:

- dostavljati preporuke za određivanje zaštićenih područja;
- sudjelovati u pripremi i implementaciji strategije zaštite prirode.

Mjerodavnosti u oblasti zaštite prirode na međuentitetskoj razini i razini Brčko distrikta BiH

Članak 19

Skupština Brčko distrikta BiH može ovlastiti međuentitetsko tijelo za zaštitu životnog okoliša da obavlja sljedeće poslove u oblasti zaštite prirode:

- savjetovanje ovlaštenih odjela,
- izrada Crvene knjige za BiH,
- izradu strategije zaštite prirode u Bosni i Hercegovini;
- izradu smjernica za koordinaciju i suradnju prekograničnih zaštićenih područja.

VII. OPĆE MJERE ZA ZAŠTITU PRIRODE

Zaštita pejzaža

Članak 20

Zaštita pejzaža ima za cilj zaštitu i unapređenje:

- karakteristika prirodnog sustava njegovih ugroženih, osjetljivih ili rijetkih vrsta,
- karakteristika ugroženog pejzaža,
- rekreacijskih vrijednosti pejzaža.

Ovlašteni odjel će predložiti Vladi podzakonski akt kojim se propisuju način i uvjeti zaštite pejzaža izvan zaštićenih područja, način izrade, vrste planova i projekata za zaštitu pejzaža.

Podzakonskim aktom iz stavka 2 ovoga članka propisat će se:

- postupak za dobivanje dozvole za djelatnosti na području pejzaža,
- sadržaj i oblik izvješća koje podnosi nositelj izrade plana ili projekta ovlaštenom organu o mjerama koje je poduzeo u cilju sprječavanja negativnih utjecaja na pejzaž,
- aktivnosti koje su zabranjene u zaštićenom području.

- Dozvola će se izdati ako plan ili projekt nema negativan utjecaj na:
- karakteristike prirodnog sustava i njegove zaštićene ili ugrožene vrste,
- karakteristike pejzaža.
- Negativan utjecaj iz stavka 4 alineja 1, postoji ukoliko plan ili projekt mogu prouzrokovati:
- da značajan broj ugroženih, osjetljivih ili rijetkih vrsta biljaka i životinja bude istrijebljen;
- da staništa ugroženih, osjetljivih ili rijetkih vrsta biljaka i životinja budu izložena negativnim utjecajima ili uništena,
- da se može očekivati značajan poremećaj u odnosima i međusobnom djelovanju između životinjskih i biljnih vrsta i njihovih biotičkih i abiotičkih čimbenika prirode (geološki, klimatski, zemljište, površinske i podzemne vode, vegetacija itd.) u ekosustavu ili njegovim dijelovima.

Negativan utjecaj iz stavka 5 alineja 2 postoji ako plan ili projekt prouzrokuje:

- da veliki broj prirodnih elemenata pejzaža, kao što je živa ograda, pojedinačno drveće, skupine drveća itd. bude značajno smanjeno,
- da prirodne površine kao što su rijeke, terase, doline, brda, prirodne ili približno prirodne rijeke budu značajno smanjene,
- da obale rijeka, ritovi, jezera i njihov biljni i životinjski svijet kroz građenje i slične mjere, budu podložni negativnom utjecaju.

Iznimno plan ili projekt koji se smatra zabranjenim na osnovi st. 3, 4 i 5 ovoga članka može biti odobren u slučaju da postoji značajniji javni interes. Podzakonskim aktom navedenim u stavku 2 ovoga članka propisuje se koji javni interes imaju veći značaj od značaja zaštite prirode.

Zaštita divljih životinja i biljaka

Članak 21

Odredbe ovoga zakona primjenjuju se na svaku pojedinu vrstu divljih životinja i biljaka, u svakoj fazi razvoja, u svakom obliku i stanju, osim iznimki propisanih podzakonskim aktom.

Zabranjeno je namjerno uništavanje ili oštećivanje, zlorporaba ili pretjerano iskorištavanje nezaštićenih divljih biljnih vrsta, osim iznimki navedenih u stavku 1 ovoga članka.

Zabranjeno je uznemiravanje, proganjanje ili ubijanje nezaštićenih divljih životinja, premještanje, oštećivanje ili uništavanje njihovih prebivališta (gnijezda ili legla) i uznemiravanje, uništavanje ili mijenjanje njihovih staništa, ukoliko za to ne postoje posebni razlozi.

Divlje vrste koje nisu obuhvaćene stavcima 1 - 3 su zaštićene prema Crvenoj knjizi.

Crvena knjiga

Članak 22

Voditelj ovlašten za zaštitu životnog okoliša izrađuje podzakonski akt kojim se utvrđuje Crvena knjiga, njen sadržaj i rok važenja.

Očuvanje vrste iz Crvene knjige vrši se proglašavanjem zaštićenih područja i njihovim upravljanjem te njihovim uključivanjem u «Zaštićena područja u Europi».

Voditelj ovlašten za poslove zaštite životnog okoliša dužan je informirati javnost o razlozima uključivanja svake vrste ili staništa u Crvenu knjigu i mjerama koje se primjenjuju i koje će se primjenjivati radi poboljšanja stanja vrsta i staništa iz Crvene knjige.

Zaštita staništa

Članak 23

Ovim zakonom uređuje se očuvanje biološke raznolikosti kroz zaštitu i očuvanje prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta, te poduzimanje ekonomskih, društvenih i kulturnih mjera radi održavanja ili obnavljanja prirodnih staništa, divljih biljnih i životinjskih vrsta.

Očuvanje prirodnih staništa iz Crvene knjige, vrši se proglašavanjem i upravljanjem zaštićenim područjima i uključivanjem u «Zaštićena područja u Europi».

VIII. POSEBNE MJERE ZAŠTITE PRIRODE

Zaštićena područja

Članak 24

Zaštićeno područje je dio kopna određeno radi zaštite i održavanja biološke raznolikosti, prirodnih i kulturnih resursa.

Zaštićena područja su:

- prirodna zaštićena područja ustanovljena u znanstvene svrhe ili radi zaštite divljine;
- nacionalni parkovi ustanovljeni u svrhu zaštite ekosustava i rekreacije;
- spomenici prirode ustanovljeni u svrhu očuvanja specifičnih prirodnih karakteristika;
- zaštićeni pejzaži ustanovljeni u svrhu očuvanja kopnenih pejzaža, priobalnih područja i rekreacije.

Prirodno zaštićena područja

Članak 25

Prirodno zaštićeno područje je:

- područje kopna s iznimnim ili reprezentativnim ekosustavima, geološkim ili fiziološkim karakteristikama i vrstama, a rabe se prije svega u znanstvene svrhe i monitoring životnog okoliša,
- neizmijenjeno ili neznatno izmijenjeno područje kopna velike površine koje je zadržalo svoje prirodne karakteristike i utjecaj, bez stalnog ili značajnijeg staništa, ustanovljeno radi očuvanja prirodnih uvjeta,
- područje kopna izloženo aktivnoj intervenciji radi uspravljanja s ciljem osiguranja održavanja staništa i ispunjenja zahtjeva specifičnih vrsta.

Članak 26

Ciljevi upravljanja prirodno zaštićenim područjima su:

- očuvanje i namjerno ili slučajno uznemiravanje staništa, ekosustava i vrsta,
- održavanje genetičkih resursa u dinamičnom stanju i stanju razvoja,
- održavanje utvrđenih ekoloških procesa, očuvanje strukturalnih karakteristika pejzaža ili stijena,
- osiguravanje uzoraka iz prirodnog životnog okoliša u znanstvene svrhe, osiguravanje monitoringa životnog okoliša i edukacije, uključujući i područja koja nemaju pristup,
- svođenje uznemiravanja na minimum putem pažljivog planiranja i vršenja istraživanja i drugih odobrenih aktivnosti,
- ograničenje pristupa javnosti,
- osiguravanje sadašnjim i budućim generacijama očuvanje prirodnih vrijednosti i kvalitete životnog okoliša u duljem razdoblju,
- održavanje osnovnih prirodnih atributa i kvalitete životnog okoliša u duljem razdoblju,
- osiguravanje pristupa javnosti i održanje kvalitete divljine u danom području,
- očuvanje i održavanje uvjeta staništa nužnih za zaštitu značajnih vrsta, grupa vrsta, biotičkih zajednica ili fizičkih karakteristika životnog okoliša, tamo gdje je potrebna određena ljudska intervencija za optimalno upravljanje,
- omogućavanje izvođenja znanstvenih istraživanja i monitoringa životnog okoliša kao i primarnih aktivnosti zajedno s održivim upravljanjem resursima,
- određivanje područja radi naobrazbe javnosti i razumijevanja karakteristika staništa i upravljanja divljim biljnim i životinjskim svijetom,
- eliminiranje i sprječavanje eksploatacije u zaštićenim oblastima ili posjetima koji mogu uzrokovati promjene i oštećenja prirode,

- omogućavanje koristi stanovništvu koje živi u zaštićenom području a koje su sukladne s drugim ciljevima upravljanja.

Nacionalni park

Članak 27

Nacionalni park je prirodno područje kopna proglašeno radi:

- a) zaštite ekološkog integriteta jednog ili više ekosustava za sadašnje i buduće generacije;
- b) isključivanja eksploatacije ili posjeta koji mogu uzrokovati promjene i oštećenja prirode;
- c) osiguranja osnova za duhovne, znanstvene, obrazovne, rekreacijske i posjetiteljske svrhe koje moraju biti sukladne s načelima zaštite životnog okoliša.

Članak 28

Ciljevi upravljanja u nacionalnom parku su:

- zaštita prirodnih područja od iznimne vrijednosti, republičkog i međunarodnog značaja za duhovne, znanstvene, obrazovne, rekreacijske ili turističke svrhe,
- očuvanje izvornog stanja reprezentativnih primjera fiziografskih područja, biotičkih zajednica, genetičkih resursa i vrsta,
- osiguranje ekološke stabilnosti i raznolikosti,
- osiguranje uporabe u inspirativne, obrazovne, kulturne i rekreacijske svrhe na način koji će održati prirodno ili približno prirodno stanje područja,
- isključivanje eksploatacije ili posjeta koje mogu prouzrokovati promjene i oštećenja prirode,
- održavanje ekoloških, geomorfoloških i estetskih karakteristika zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim.

Spomenik prirode

Članak 29

Spomenik prirode je s jednom ili više specifičnih prirodnih/kulturnih karakteristika od iznimne ili jedinstvene vrijednosti zbog svoje rijetkosti, prirodnih, reprezentativnih ili estetskih osobina ili kulturne važnosti.

Članak 30

Ciljevi upravljanja spomenicima prirode su:

- zaštita i očuvanje trajnih prirodnih karakteristika od iznimne važnosti, jedinstvene ili zajedničke kvalitete, i duhovne vrijednosti sukladno određenim ciljevima,
- pružanje mogućnosti za znanstvena istraživanja, naobrazbu, interpretaciju i procjenu od strane javnosti,
- omogućavanje koristi stanovništva koje živi na tom području a koja je sukladna ciljevima upravljanja.

Zaštićeni pejzaž

Članak 31

Pejzaž je područje kopna nastalo međusobnim djelovanjem prirode i čovjeka s iznimnim estetskim, ekološkim ili kulturnim vrijednostima i često s velikom biološkom raznolikošću.

Članak 32

Ciljevi upravljanja zaštićenim pejzažima su:

- održavanje usklađenosti međusobnog djelovanja prirode i kulture putem zaštite kopnenog i/ili priobalnog pejzaža i tradicionalne uporabe zemljišta, građenja, te društvenih i kulturnih manifestacija;

- izvođenje ekonomskih aktivnosti sukladno s prirodom i očuvanjem kulturnog sustava zajednice;
- održavanje raznolikosti pejzaža i staništa, srodnih vrsta i ekosustava;
- eliminiranje i sprječavanje uporabe zemljišta i aktivnosti koje nisu sukladne s ciljevima upravljanja;
- omogućavanje rekreacije i turizma koji odgovara kategoriji područja;
- poticanje znanstvenih i nastavnih aktivnosti za dobrobit stanovništva za dulje vremensko razdoblje, udio javnosti u zaštiti životnog okoliša tog područja;
- omogućavanje korisnih učinaka kroz osiguranje prirodnih proizvoda (kao što su proizvodi šumarstva i ribarstva) i usluga (kao što su čista voda ili prihodi od održivog turizma) za lokalnu zajednicu.

Određivanje i proglašenje područja zaštićenim, uključujući tampon zone

Članak 33

Prijedlog za proglašavanje zaštićenim prirodno - zaštićenog područja i nacionalnog parka, daje ovlaštenu odjel.

Prijedlog za proglašavanje zaštićenim pejzaža i spomenika prirode daje ovlaštenu odjel.

Odjel ovlašten za zaštitu životnog okoliša iz st. 1 i 2 ovoga članka dužan je obavijestiti vlasnika, odnosno korisnika djela prirode o pokretanju postupka za određivanje zaštićenog područja u roku od godinu dana od dana davanja prijedloga za proglašenje zaštićenim prirodnog područja.

Obavijest mora sadržavati granice područja i točan opis postojećeg stanja prirodnog područja.

U razdoblju od uručjenja obavijesti do proglašenja područja zaštićenim, odnosno obustave postupka određivanja, stanje prirodnog područja ne smije biti pogoršano.

Prirodno zaštićena područja i nacionalne parkove proglašava Skupština Brčko distrikta BiH zakonom.

Spomenik prirode i zaštićene pejzaže proglašava Vlada, podzakonskim aktom.

Ovlaštenu odjel može predložiti donošenje podzakonskog akta kojim se za konkretan slučaj određuje prijelazna zona radi eliminiranja ili ublažavanja učinaka koji nepovoljno utječu na uvjete ili funkcioniranje zaštićenih prirodnih područja.

Članak 34

Zaštićena područja, prijelazna područja i njihov status upisuju se u:

- katastar nekretnina kojeg vodi ovlaštenu odjel;
- registar zaštićenih područja kojeg vodi ovlaštenu odjel;
- međuentitetski informativni sustav o prirodi kojeg vodi ovlašteno međuentitetsko tijelo.

Ovlaštenu odjel propisuje sadržaj i način vođenja registra.

Upravljanje zaštićenim područjem

Članak 35

Zakonom o proglašenju zaštićenog područja se pored ciljeva upravljanja utvrđuju i posebne mjere zaštite prirode i tehnike koje se moraju primjenjivati zaštićenim području sukladno sa Strategijom o zaštiti prirode.

Nakon donošenja zakona o proglašenju područja zaštićenim donosi se poseban plan upravljanja za svaki nacionalni park, zaštićeno prirodno područje, područje zaštićenog pejzaža i za spomenike prirode. Posebne planove upravljanja donosi Vlada za određena vremenska razdoblja.

Ovlašteni odjel predlaže donošenje podzakonskog akta o pripremi, sadržaju, utvrđivanju nužnih mjera i ovlaštenom organu za provođenje ili kontrolu posebnih mjera upravljanja.

Djelatnosti i njihovi učinci na zaštićenom području

Članak 36

Zakon o proglašenju zaštićenog područja sadrži zabrane i ograničenja radi ispunjavanja ciljeva upravljanja.

Vlada može na prijedlog ovlaštenog odjela odobriti iznimke od zabrana i ograničenja iz stavka 1 ovoga članka ako to ne bi imalo negativan utjecaj na ciljeve upravljanja.

Zaštićena europska područja

Članak 37

Posebnim propisom Vlada određuje područja očuvanja prirodnih staništa i staništa vrsta za europski program NATURA 2000. s ciljem uključivanja određenih područja u međunarodnu ekološku mrežu.

Područja koja mogu biti određena za program iz stavka 1 ovoga članka su nacionalni parkovi, prirodno zaštićena područja, pejzaži ili spomenici prirode, ako se u njima nalaze «vrste prirodnih staništa od interesa za zajednicu» i/ili «vrste od interesa za zajednicu» prema međunarodnim kriterijima.

Propis iz stavka 1 ovoga članka mora sadržavati ciljeve očuvanja područja i nužne mjere zaštite.

Na planove i projekte izrađene nakon proglašenja područja zaštićenim kao «Zaštićeno područje u Europi» primjenjuju se st. 5 i 6 ovoga članka ukoliko posebnim propisima nije drugačije propisano.

Svaki plan ili projekt koji može imati značajan utjecaj na područje, iako nije izravno vezan za područje podložan je procjeni utjecaja na područje u pogledu ciljeva očuvanja (vrste i staništa od interesa za zajednicu). Ovlašteni odjel odobrava plan ili projekt tek što se na siguran način utvrdi da neće imati negativan utjecaj na određeno područje, i ako je to potrebno, nakon što je dobio mišljenje javnosti.

Iznimno od stavka 5 ovoga članka, plan ili projekt će se provesti ako to zahtijevaju interesi javnosti.

IX. ZAŠTITA DIVLJIH VRSTA

Zaštićene biljke i gljive

Članak 38

Biljke i gljive navedene u Crvenoj knjizi zabranjeno je:

- namjerno brati, skupljati, rezati, vaditi korijenje ili oštećivati takve biljke u njihovom prirodnom obimu koji se nalazi u divljini;
- čuvati, transportirati, prodavati ili razmjenjivati takve vrste koje se nalaze u divljini, izuzev onih koje su potrebne prije stupanja na snagu ovoga zakona.

Zabrana iz stavka 1 ovoga članka odnosi se na sve faze životnog ciklusa biljaka.

Zaštićene životinje

Članak 39

Životinjske vrste uključujući i ptice navedene u Crvenoj knjizi zabranjeno je:

- namjerno držati ili ubijati zaštićene životinje koje se nalaze u divljini;

- namjerno uznemirivati, posebno tijekom uzgajanja, zimskog sna i migracije;
- namjerno oštećivati ili uklanjati gnijezda;
- oštećivati ili uništavati legla i prebivališta;
- čuvati, transportirati, prodavati ili razmjenjivati vrste iz divljine, izuzev onih koje su pribavljene prije stupanja na snagu ovoga zakona;
- rabiti radnje koje mogu prouzrokovati nestanak ili uznemiravanje populacija takvih vrsta.

Podzakonskim aktom utvrdit će se sustav praćenja namjernog držanja i ubijanja zaštićenih životinja kao i poduzimanja novih mjera istraživanja ili očuvanja radi onemogućavanja da namjerno hvatanje ili ubijanje ima značajan negativan utjecaj na vrste.

Zabrana iz stavka 1 alineja 1, 2 i 5 ovoga članka odnosi se na sve faze životnog ciklusa životinja.

Iznimke

Članak 40

Iznimno, primjena odredaba iz članka 36 stavak 2 i članka 38 stavak 1 i članka 42 stavak 1 može se ograničiti posebnim propisom koji donosi Vlada na prijedlog ovlaštenog odjela, pod uvjetom da ove iznimke nemaju štetne posljedice na održavanje populacije vrste s ciljem:

- zaštite divljih biljnih i životinjskih vrsta i očuvanja prirodnih staništa;
- sprječavanja velikih šteta po poljogospodarske kulture, stoku, šume, ribarstvo i vode;
- sprječavanja velikih šteta;
- zaštiti interesa zdravlja sigurnosti ljudi;
- drugih imperativnih razloga interesa javnosti, uključujući društvene ili prirodne interese kao i pogodnosti koje su od primarne važnosti za životni okoliš;
- znanstvenih i obrazovnih potreba, ponovnog uvođenja vrsta u svrhu uzgajanja, uključujući i vještačko razmnožavanje biljaka;
- odobrenja, pod strogim uvjetima, na selektivnoj osnovi, i u ograničenom stupnju, za uzimanja ili čuvanja određenih vrsta u ograničenom broju.

Stavak 1 alineje 3 i 5 ovoga članka ne primjenjuju se na ptice.

Podzakonskim aktom kojeg donosi Vlada na prijedlog ovlaštenog odjela, utvrđuju se vrste divljih životinja koje se mogu loviti, pecati i lovno vrijeme, broj i načine lova.

Unošenje novih ili nestalih vrsta

Članak 41

Zabranjeno je namjerno unošenje (introdukcija) novih biljnih i životinjskih vrsta koje ne potječu s teritorija Brčko distrikta BiH. Iznimno odjel ovlašten za zaštitu životnog okoliša, posebnim propisom utvrđuje drugačije ukoliko to nije šteta za prirodna staništa unutar njihovog prirodnog obima ili za divlje biljne i životinjske vrste.

Ponovo uvođenje (reintrodukcija) nestalih biljaka i životinja u Brčko distriktu BiH može se vršiti samo uz prethodnu suglasnost ovlaštenog odjela i pribavljeno mišljenje odjela ovlaštenog za poljogospodarstvo i šumarstvo.

X. ZAŠTITA MINERALA I FOSILA

Članak 42

O pronalaženju minerala i fosila koji su od posebnog značaja zbog svoje veličine, rijetkosti, sastava ili drugih obilježja mora se obavijestiti ovlašteni odjel.

U slučaju iz stavka 1 ovoga članka pronalazač je dužan ponuditi prodaju prvo Distriktu.

XI. NADZOR

Članak 43

Nadzor nad provođenjem odredaba ovoga zakona i propisa donesenih na osnovi njega vrši ovlašteni odjel.

Poslove inspekcijuskog nadzora vrši inspektor ovlašten za zaštitu životnog okoliša.

XII. FINANCIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Financiranje zaštite prirode

Članak 44

Za izvršavanje zadataka utvrđenih ovim zakonom sredstva se osiguravaju iz:

- proračuna Brčko distrikta BiH,
- fonda za zaštitu životnog okoliša.

Sredstva iz stavka 1 alineja 1 ovoga članka se rabe za otklanjanje posljedica štete nastale u prirodi kada je štetu počinila nepoznata osoba, kada se ne zna uzrok nastajanja štete i u slučajevima kada je nužna žurna intervencija radi zaštite prirode.

Sredstva iz stavka 1 alineje 2 ovoga članka rabe se za zaštitu prirode i to za:

- ostvarenje ciljeva i zadataka propisanih ovim zakonom;
- izradu strategije i planova utvrđenih ovim zakonom;
- smanjenje štete i opasnosti za prirodu;
- rekultiviranje pejzaža;
- očuvanje zaštićenih područja i zaštitu prirode i upravljanja;
- istraživanja vezana za zaštitu prirode.

Vlasništvo i naknada

Članak 45

Vlasništvo nad zemljištem i nekretninama u zaštićenim područjima čiji je vlasnik Brčko distrikt BiH mogu stjecati pravne ili fizičke osobe sukladno posebnim propisima.

Vlasnik zaštićenog djela prirode dužan je dozvoliti pristup tom djelu područja radi zadovoljenja znanstvenih, edukativnih, estetskih i kulturnih potreba društva. Ove aktivnosti se provode sukladno uvjetima utvrđenim propisom kojim se područje proglašava zaštićenim.

Ukoliko je uporaba zaštićenog područja prirode ograničena ili zabranjena, vlasnik ima pravo na naknadu zbog ograničenja i zabrana kojima podliježe. Iznos naknade mora biti razmjernan umanjenom prihodu i utvrđuje se sporazumno. U slučaju spora, iznos naknade utvrđuje sud. Troškovi naknade se osiguravaju iz proračuna.

XIII. KAZNENE ODREDBE

Članak 46

Novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- pogoršava postojeće stanje nakon slanja obavijesti o pokretanju postupka za proglašenje područja zaštićenim;
- prekrši zabranu utvrđenu propisom o proglašenju područja prirode zaštićenim bez prethodno pribavljenog odobrenja ovlaštenog odjela;
- izvodi plan ili projekt suprotno zabrani koju je donijela Vlada u cilju zaštite pejzaža;
- postupi suprotno propisima koji se odnose na posebne mjere upravljanja za zaštićena područja (članak 35 st. 1 i 2);
- postupi suprotno zabranama i ograničenjima utvrđenim propisom o proglašenju zaštićenog područja bez prethodnog odobrenja ovlaštenog odjela (članak 36 st. 1 i 2);
- izradi plan ili projekt koji ima značajan utjecaj na zaštićena područja u Europi bez prethodno pribavljenog odobrenja ovlaštenog odjela (članak 37 st. 4, 5 i 6);
- vrši zabranjene radnje suprotne članku 21 st. 1 i 2, članku 38 stavak 1 i članku 39 stavak 1 bez prethodno pribavljenog odobrenja ovlaštenog odjela;
- unosi nove vrste bez prethodnog odobrenja ovlaštenog odjela;
- ponovno unosi nestale životinje bez prethodnog odobrenja ovlaštenog odjela;
- ne obavijesti ovlašteni odjel o pronalasku minerala i fosila na način propisan ovim zakonom;
- ne ponudi prodaju minerala i fosila na način propisan ovim zakonom;
- ne ponudi prodaju nekretnina unutar zaštićenog područja na način propisan zakonom;
- ne osigura pristup zaštićenim područjima suglasno odredbama ovoga zakona;
- za prekršaj iz stavka 1 ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM.

Novčanom kaznom u iznosu od 100 do 500 KM kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja izvrši radnje iz stavka 1 ovoga članka.

Novčana kazna se uplaćuje na fond za zaštitu životnog okoliša.

XIV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prijelazne odredbe

Članak 47

Planovi upravljanja zaštićenim područjima doneseni prije stupanja na snagu ovoga zakona primjenjivat će se do isteka razdoblja za koji su doneseni, ukoliko nisu u suprotnosti s odredbama ovoga zakona.

Propisi doneseni prije stupanja na snagu ovoga zakona ostaju na snazi do donošenja novih propisa sukladno ovom zakonu.

Članak 48

Propis čl. 16 i 33 stavak 6 donosi Skupština u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Propis iz čl. 16 stavak 2, članka 35 stavak 2, članka 37 stavak 1 i članka 40 stavak 3 donosi Vlada u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Propis iz članka 14 stavak 3 članka 20 stavak 2, članka 22 stavak 1, članka 33 stavak 8, članka 35 stavak 3 donosi ovlašteni odjel u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 49

Zakon o zaštiti prirode stupio je na snagu 29. srpnja 2004. godine, a njegove izmjene i dopune 30. prosinca 2004. godine, 17. srpnja 2007. godine i 4. travnja 2009. godine.